

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/2 an 5 cor., 1 an 10 cor., 1 an 20 cor.

Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/2 an 7 cor., 1 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un şir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani a treia-oră 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

Epistole nefrancaute se refușă. — Manuscrise nu se înapoia.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografia”, societate pe acțiuni și la librăria L. Michaelis, strada Cisnădiei, 27. — În Alba-Iulia la librăria Weisz Bernat „la loterie”.

TRIBUNA

ACTIVITATE.

Alegerile dietale s'au terminat. Stăpânitorii și-au făcut mendrele după plac, și-au ales reprezentanții, cari în decurs de cinci ani vor vota eărăș legi de nobis, sine nobis.

Pe când deci guvernării se vor pune pe lucru, să-și dregă treburile cum interesele lor egoiste și exclusiviste cer, trebuie să ne apucăm și noi de muncă, de muncă asiduă, neobosită, națională. Cum guvernării noastre mereu accentuează, că trebuie tot Maghiarul să lucreze pentru edificarea statului unitar maghiar, noi încă trebuie să continuăm cu sîrguință neîntreruptă munca pentru ridicarea forței noastre naționale.

Activitate cerem dela fiecare Român, pe toate terenele vieții publice!

Activitate, lucrare, muncă... aceste ne sunt deosebitele conducătoare, sub cari ne înălțăm cu toții; activitate în toate direcțiile.

A tivitate trebuie să dezvoltăm pe terenul cultural-național. Să lucrăm pentru biserică și școală și pentru așezămintele noastre culturale, folosindu-ne de toate mijloacele legale și morale, cu ajutorul cărora putem da avânt acestor scumpe instituții ale noastre. Jertfe să aducem pentru susținerea și înaintarea lor, jertfe de timp și de bani, căci numai în chipul acesta le putem asigura o existență solidă.

Jertfe cerem dela tot Românul, fie țeran, fie inteligent, dar în special fie-ne permisă ne adresa în privința aceasta la preoții și învățătorii nostri, cari formează majoritatea covârșitoare a clasei noastre culte.

În timpul nostru toți aceștia, dar cu deosebire preoții, nu se pot plînge că nu ar avea o dotațiune, deși nu prea încearcă, dar corespunzătoare. Pot da jertfă atât în bani, cât și în timp, pentru înaintarea poporului și națiunii, și așteaptă, ca ei să fie pionierii culturali ai satelor, cari conduc poporul înspre bine, îl organizează, îi întemeiază înșoșiri folositoare și îi povățuiesc pe calea culturală.

Activitate ne trebuie pe terenul economic-financiar, căci dacă înaintăm pe teren cultural, cu atât mai mult trebuie să luăm, a face pași înainte și pe terenul economic, dela care este condiționată în mare parte înaintarea noastră pe celelalte terene.

Munca economică se răsplătește prin rezultate materiale frumoase și din cauza

aceasta frunțații nostri trebuie să se pună pe muncă serioasă și pe acest teren. Aici ar trebui să se resimtă cu deosebire spiritul de asociație, de care noi Românii nu sîntem pînă în destul.

În fine activitate și încă activitate stăruitoare avem să dezvoltăm pe terenul politic-național. În acest punct în totdeauna trebuie să avem în vedere, că un popor fără forță politică, e ca niște soldați fără arme față de o oaste bine înarmată: ei sînt puși la discreția celor înarmați. De aceea nu numai e lipsă necondiționată pentru înaintare, dar e chestie chiar de existența noastră, ca să dispunem de forță politică. Spre acest scop trebuie să luptăm — în afară de parlament — și să ne validăm, începînd dela comună până la comitat, Aceasta e o datoriță a noastră, impusă de programul partidului național. Prin lupta aceasta ne vom oferi puterile și școală politică vom face, de care avem mare lipsă.

În cadrul programului național, baza luptelor noastre să ne fie solidaritatea națională, proclamată de frunțații înainte de alegeri și adoptată de toți Românii. Pe această bază solidă să zidim mai departe și să ne organizăm, căci vom avea să ne apărăm de atacuri și lupte să susținem.

Chiar în viitorul apropiat sînt în prospect două chestii importante, în cari luptă trebuie să dezvoltăm.

Una e chestia de colonizare. Ministrul Darányi a promis, că va dezvolta o acțiune mai mare în direcțiunea aceasta și știm, că are terminat un proiect de lege pentru colonizări, care va fi înaintat în curînd dietei. Față de această pornire cîmpitoare, pusă la cale de guvern, noi vom trebui să organizăm o mișcare sistematică de apărare, ca să parăm atacurile și în direcția aceasta.

A doua chestie e alegerea membrilor municipali, în comitate, unde trebuie să luăm a alege cât mai mulți membrii români congregaționali. Alegerile se vor face în Noemvrie și astfel nu avem timp să stăm pe gânduri, ci pe muncă trebuie să ne punem. Despre aceasta vom continua, ear acum încheiăm repetînd și cerînd activitate pe toate terenele vieții publice! (m).

Sibiu, 16 Oct. 1901.

Toastul Regelui Carol. La banchetul dat cu ocaziunea terminării marilor manevre dela Rimnicul-sărat despre care am amintit ieri, M. S. Regele

Carol al României a ținut următorul toast:

„Îmi cauzează totdeauna bucurie, de câte ori pot fi în mijlocul armatei mele, la care feara privește cu mîndrie și care este obiectul preocupărilor mele. Acea încredere deplină, pe care o are Românul în armata sa, ne împune datoria sfîntă de a lucra mereu și de a ne încorda toate puterile, pentru a pute răspunde acelor mari sacrificii pe cari feara le aduce pentru apărarea sa. Armata trebuie să fie gata în tot momentul, pentru a-și îndeplini misiunea glorioasă, pentru a fi scutul și sabia țării. Acest mare scop nu poate fi ajuns decît prin instrucție și exerciții. De aceea privim cu deosebită mulțumire la manevrele de acum, cari servesc de nou indemn armatei, și cari sînt foarte prețioase pentru aceia, cari sînt chemați să o conducă. Când vă aduc mulțumirile mele pentru osteneala depusă în decursul manevrelor, ridic păharul pentru corpul III. de armată, care a corespuns pe deplin așteptărilor noastre.”

Mesagiul de tron. Consiliul ministerial s'a ocupat în ultima sa ședință cu stabilirea textului mesagiului de tron, ce va fi rostit la deschiderea noului parlament.

Patru. „Până acum patru petițiuni au sosit la Curie contra valabilității alegerilor de deputați din patru cercuri. După cum se știe, numărul mandatelor atacate prin petițiuni se va urca la douăzeci.”

Se plîng. Ungurii din Brașov nu pot suporta eșecul suferit la alegerile pentru parlament. Căderea candidaților unguri față de candidații sași i'a consternat așa de mult, încît s'au grăbit la Széll Kálmán, ca să-i spună că ei sînt nedreptățiți, persecutați, urgiți, scoși din listele electorale — și Széll le-a răspuns că i'...prea târziu...

Noi i'am sfătuit pe Unguri să facă un memorandum, și să-l ducă direct la Viena, căci vezi, guvernul unguresc nu prea face dreptate cetățenilor.

Succesorul lui Egan. În fruntea comisarului emis pentru salvarea Rutenilor din Nord-Ostul Ungariei va fi denumit fostul deputat Molnár Béla. Acesta, se zice, este agreat și de — Evrei.

Reforma armatei. „Pester Lloyd” desminte știrea dată de „Grazer Tagespost” despre sporirea regimentelor de infanterie și în consecință ridicarea

contingentului de soldați. Aceasta o reclamă mai înainte reforma legii de apărare, ceea ce cade în competența parlamentelor. Cât pentru schimbarea uniformei, a fost vorbă mai de mult, dar planul acesta este abandonat acum.

Schimbare în cabinet. După cum sînt informate unele foi din Budapesta, în scurtă vreme ministrul Lukács László va demisiona și portofoliul de finanțe va fi ocupat de Horánszky Nándor; totodată titular la interne va fi denumit un alt fost apponyist, de care se știe Kálmán nu mai vrea să țină interimul internelor.

Hieronymi. Faimosul fost ministru Hieronymi, după cum scrie „Egyetértés”, va fi ales președinte al camerei ungare. În ultimul consiliu ministerial s'a luat această deciziune, după ce Berzevitzky a declarat, că nu primește această demnitate.

Întălnire de domnitori. După cum este informat ziarul „Stampa” din Torino, părechea regală italiană în cursul vizitei sale în România, unde va fi de față și Monarhul nostru. Regele Italiei va fi însoțit de ministrii Zanardelli și Prinetti.

Din Bihor.

Pasivitatea Bihorenilor.

Oradea-mare, 14 Oct. n.

Bihorul e un teritoriu care se poate de vast, numărul Românilor bihoreni încă e mare, mai mare decît în orice altă comitat al țării.

Pentru obștea românească deci nu poate fi irrelevant, ce ținută au dovedit un număr de 250.000 Români cu ocaziunea unui act atât de însemnat, cum au fost actualele alegeri dietale.

Durere, ca de neamurate ori, astfel nici de prezent, nu sînt în stare să raporteze publicului românesc despre un atare rol al bihorenilor, care s'îi cauzeze cătuși de puțină surprindere plăcută, ce ar obveni în urma unei de mult așteptate schimbări de ținută a acestor fii ai națiunii noastre.

Îmi încep scrisoarea cu intitularea de „pasivitatea Bihorenilor”. Vor zice cei mai mulți, că hotărîți ironie voesc a exprima prin acest titlu, considerînd, că la alegeri despre pasivitate în Bihor n'a fost vorbă nici-cînd și nu poate fi nici acum.

Măcar că adevărul zice vouă Bihorenilor, prin cuvîntul „pasivitate” nu-mi e scopul să se constateze din partea voastră, decît tristul și condamnatul rol, ce ați dovedit față de programul național, care deja a devenit, să vă fie zi de zi un obiect de batjocură. A voastră e trista glorie, să vă puteți lăuda, că doar dintre toți Românii din Ungaria voi ați dovedit pasivitatea cea mai eclatantă, firește nu față de poartă politica a stăpînitorilor zilei, ci față de dispozițiile programului național.

„Mi-s'a obiecționat, că prea aspru îndatinez a obiceiul unele sau altele defecte ale vieții naționale.”

Ei bine, cu cea mai liniștită conștiință pot asigura pe fieș-cine, că în locul meu nu termin aspri, fără cele mai cîmpitoare bombe le-ar aplica, vînd o decadență și un cinism atît de infernal.

Întreb pe fiecare Român de caracter, cum ar fi capabil să treacă la ordinea zilei față de faptul îngrozitor, că vede un număr așa mare de Români tăvălindu-se cu voia în rătăcirile cea mai infernală, punîndu-se la dispoziția diferiților dușmani de moarte ai națiunii lor.

Astfel au făcut Românii bihoreni! Atât masa poporului, cât și masa preoștii și a învățătorilor, au emulat în ce privește dejosirea înaintea dușmanilor pericunați.

Puțin au fost, cari s'au reținut dela păcătoșul tărăboiu al alegerilor. Așa zicînd numai, câțiva advocați din Beiuș și Oradea, înșe nici aceștia toți, de care se în Oradea bună-oră d-nul Dr. Ioan Buna, advocat și crezut de un mare naționalist, a votat cu Tisza Kálmán. Și o spectacolul să fie complet, părintele Horvath din V. Velența s'a prezentat în fruntea credincioșilor sei de „a dat votul pentru 48-istul Barabás. Maghiaroidanii l-au întîmpinat cu „eljen-uri asurzitoare și l-au adus elogiile cele mai mari pentru ținuta sa „nobilă” și „patricioasă”.

Și așa mai departe. La alegerea lui Tisza Pista, protopopul Rozin s'a prezentat cu preoții și învățătorii din tractul său, pe cari anterior i'a provocat direct să participe la alegere. Și de care-ce d-nul protopop e puternic și de minune răsunător, lucru firesc, că s'ermanii supuși s'au grăbit cu droaia să-și satisfacă dorințele. Ear cu ocaziunea vorbirii de program la Cefa a fost întîmpinat fiul „ganef-ului de o casă de fete, dintre cari una l'a bineventat ca

FOȚA „TRIBUNEI”.

Serisori din Lipsea.

Unui prietin anonim. —

II.

O excursie de vară.

„Zina bună se cunoaște de dimineață”, zice românul nostru și vorba lui „prostească” are putere și pentru marele imperiu german.

De des de dimineață, zorile unei duminăsești zile de vară ne-au mîngăiat obrazii umezi încă de spălatul în pripă și pînă în noapte am putut gusta farmecul cel fericiților.

La ora fixată, aproape toți membrii seminarului român, eram adunați în gară. Dr. Weigand se găsea și aici — ca și la seminar — în fruntea noastră, voios și sprinten. Fețele colegilor mei erau rîmne de veselie, ca și fețele unor copii, cari aleargă de-alungul livezilor. Maiștrul fisionom se fi fost și cu greu ai fi descoperit în noi pe gravii ucenici filologici de ieri.

Și cum se nu fim plini de bucurie? Ziua de astăzi întreagă era dedicată firi, splendorii și măreșii firi de vară. De parte de șgomotul și de atmosfera de

cărbuni a marelui oraș, departe de glasul monoton și uscat al profesorilor, — astăzi aveam să ne desfătăm ochii și sufletul în contemplarea naturii, a blîndeii și sfintei naturi inverzite. Scăpați pe o zi de lipiciul bănelor de școală, astăzi aveam să alergăm prin vîi și prin codrii, să cântăm și să chiotim fără nici o grije.

Escurсія era proiectată la Rudelsburg, un vechiu castel german, de o situație pitorească în vir de munte, loc de pelerinagiu al studenților germani de pretutindeni, căci acolo se ridică mîndra statuă a lui Bismarck ca student german.

Calea Lipsea—Naumburg am făcut-o cu trenul și fiindcă studenții în Germania sînt părtași de o mulțime de favoruri, avurăm deliciul să călătorim cu bilete de clasa III. pe pernele de catifea moi ale compartimentelor de clasa a doua — lux mare în această țeară, unde oamenii știu să fie atît de chivernisitori.

Cu discuții interesante și cu glume vesele, călătoria fu o plăcere. Din cînd în cînd, aruncam ochii prin fereastra trenului, ca să-i desmierd în privirea lanurilor galbene și a câmpiilor întinse.

Șoselele albe și largi, minunatele plantații de pomi de-a lungul drumuri-

lor, pădurile tinere sădite de mîni omenesci — îmi atrăgeau atenția și mă obligau să admir civilizația înaltă a acestei țări atît de vitreg dotată dela natură. Ele vorbesc, mai mult decît ori-ce teorie, despre miraculoasa putere a muncii omenesci; ele îți arată în plină realitate că de frumos își poate croi viața un popor harnic, chiar și dacă natura n'a hărăzit pămîntul lui cu bunătățile și cu sporul unor pămînturi ca ale României sau cu frumseți sălbatice ca ale Ardealului nostru.... Munca și disciplina, chiverniseala și setea de învățătură, astea sînt vrăjitorile cele adevărate prin cari viața omului, ca și viața popoarelor, devine vrednică de trăit și dragă și scumpă sufletului.... Sub acest raport — și sub o mulțime de alte rapoarte ale vieții sociale — poporul german servește drept pildă celorlalte popoare; nouă Românilor ne-ar putea servi de pildă incomparabil mai mult decît este cazul pînă acum....

Cuprins de asemenea gânduri, aproape să rămîn în tren, ajunserăm deja în gara vechiului orașel Naumburg, a cărui vizitare era unul din scopurile escurсії noastre.

Naumburg este tipul vechilor orașelor germane. Curățite, strade largi, case mitite, grădinițe bine îngrijite, strade laterale multe și încălțite, coperșele ca-

selor țuguiate și cu fereștrici ca de fortăreață, lumea liniștită și pacinică, berăriile prietenești apropiate una de alta — totul îți dă impresia orașelor evului mediu, așa cum le găsim descrise în istoriile culturale germane.

Cînd intri în Naumburg, și se pare c'ai intra în Sibiu sau în alt oraș sășesc din Ardeal. Impresia asta am avut-o cu atît mai mult, cu cît — minune fără tîle! — pe o firmă veche vîșuii rătăcit un nume.... unguresc. Curios să cunoșc pe proprietarii acestui exotic fenomen în Naumburg, am intrat în prăvălie și m'am esecutat — am vorbit ungurește. Femeile din prăvălie m'au privit uimite, pe urmă ține-te ris șgomotul și haz pe socoteala mea. Nu știau nici o boabă ungurește; spuneau că numele ăla l-au pomenit de sute de ani și pe mine mă credeau.... Chinez! Mai știți, respectivul proprietar din vechime al numelui unguresc s'o fi rătăcit pe acolo de pe vremile străvechi, cînd s'elbatii Unguri ai lui Árpád mîncau pînă dela ostașii lui Carol-cel-Mare!...

Ceea ce e c'ea importanța orașelului este vestitul Dom, care are o vechime de aproape o mie de ani. S'a zidit pe vremea dintre anii 1040—50.

O clădire imponentă, în stil romanogotic, cu ziduri puternice și cu turnuri mîndre — acest Dom este o in-

teresantă urmă a vechii culturi germane dela începutul mileniului nostru. Cunoșcîtori în ale arhitecturii îl consideră ca pe unul din monumentele cele mai minunate, care reprezintă tranziția dela stilul romanic la stilul gotic. La 1815, arheologul italian Fiorillo, l'a numit o capodoperă, pe care n'o poți din destul admira.

Interiorul Domului cuprinde o sumă de sculpturi medievale, pe cari amatori de artă și critici le consideră deopotrivă drept cele mai splendide creațiuni ale artei medievale.

Monumentul Dom, a cărui cercetare ne-a făcut o plăcere deosebită, — e clădit pe o movilă verde, în mijlocul orașului. Clădit cum e pe deal și umbrit de arbori străvechi, — el țiar trezi senzația unei romantice biserică românești din Ardeal, dacă n'ar fi atît de mare și atît de artistic.

L'am cercetat cu deamănuntul și am admirat pe lângă sculpturile în piatră, mai ales minunatele sculpturi în lemn. Ici colo înșe, ne-a făcut mult haz și unele fețe arhi-grase și rizătoare ale unor cavaleri, poate prea fidel copiate după modelele acelor vremuri.

(Va urma).

Ascanio.

pe generosul patron al tinutului. Acest debut nebun a fost de altmădă meritul unui învățător scurțit din Cefa.

Tot atât de plăcută surprindere a cauzat învățătorul Sala din Vascău, care s'a pus în fruntea comisiunii ce a primit pe Gajari Odön, bineventându-l pe acesta și mulțumindu-i pentru onorul ce a făcut Românilor de pe acolo prin candidarea sa.

Notez, că am slevat numai unele cazuri ce reoglindează în genere tinuta Bihorenilor, de oare-ce nu voiesc abusa de gustul publicului prin înșirarea în detalii a unei mulțime de netrebnici, cari de cari mai scârboase.

D. Lascu.

După căderea lui Tisza.

Aluatul liberalismului tiszaist în comitatul Bihorului și mai ales în Oradea-mare, cuibul patențiarilor liberali, era compus din funcționarii publici de toate branșele și inteligența jidano-maghiară; ceata acestora dădea tonul și în îngâmfarea lor infumurată, că stau la zenitul puterii, așteptau ca toți să li-se plece și să se simtă fericiți muritorul, peste care se revărsa raza grației lor. Increduți peste măsură în puterea și aureola lor, nici că le trecea prin minte să câștige inimile clasei mijlocii, industriașilor și a poporului, încrederea în puterea și dominația lor era nemărginită și nefinită. Cu toate acestea puteam asigura pe orișicine, că inima poporului maghiar era străină de ei și adică partidului independentist, kossuthist. Urmările au dovedit acest adevăr. A fost destul o lege, a judecatoriei Curiei în afacerea alegerilor contestate, ca să se înfrângă puterea pretorianilor și poporul să respire liber (?) ear' funcționarii publici să fie liberați de căușile supunerii oarbe.

Cu referire la Oradea-mare, era un rău prognostic, că trei advocați jidani, cântau osanalele lui Tisza în jurnalele locale, din cari unul, la oina comună a liberalilor, în toastul seu cu țintire la preoțimea oregtină, a zis: „că numai sufletul le este mai negru, decât îmbrăcămintea lor”. Aceasta a dat semnalul clerului catolic la luptă; funcționarii publici erau așăți prin vorbele lui Tisza, când era ministru, că dacă leașa le e puțină pentru-o să poată mânca carne, să mănec cartofi, ear' față de enunțarea lui Tisza făcută în Oradea-mare că-l doare, că nu e buget pentru urcarea leșilor funcționarilor, refrenul public era „așa, pentru noi nu este buget, dar' pentru pensiunea lui Tisza de 8000 fl. anuali este buget”. Pe lângă aceste un rescript al ministrului de comunicațiune adresat la postă și calea ferată din Oradea, că pot vota funcționarii după convingerea lor, fără-o să li-se impute sau să aibă scădere cu privire la oficiul lor, a avut o înfruntare fatală asupra sorților tiszaiste. Clerul catolic a luat pe față lupta contra lui Tisza, mulți au votat pentru independența Barabas, mai mulți au rămas în abstenență; din preoțimea română, unită și orientată, n'a votat nici unul pentru Tisza, pentru Barabas a votat; Secretarul episcopului Pavel, vicerectorul seminarial gr-cat, (adjunctul prelatului Lauran) și parohul gr-cat. de Oradea-mare; apoi parohul gr-or. Andreiu Horváth; inteligența română afară de medicul Nic. Popoviciu și avocatul Ioan Buna, cari au votat, a rămas pasivă; dintr-o civil română din Oradea încă s'au retras mai mulți, încât se poate calcula la 50 numărul Românilor, cari n'a votat pentru Tisza.

Din funcționarii publici au votat 170 contra lui Tisza; mulți s'au reținut, majoritatea votanților pentru Tisza a fost a Jidanilor, care în număr de 170.

Matadorii liberali numai între 12 și 1 oră s'au trezit și observat căderea, ear' pe la 5 ore seara au dispărut totalmente, încât nu rămăsesse din ei numai 7-8 simbrăși, cari țineau steagurile.

De atunci consternarea, zăpăceala și destrăbălarea în partidul tiszaist este la culme; matadorii aruncă vina unul asupra celuilalt toți s'unt convingi, că ministru-șef Széll pentru alegerile din Bihor și mai ales pentru Oradea a avut un rol cu dublitate, spun că nu se pot orienta pentru viitor, totuși prevăd și cred într-o mare înfrângere a lucrurilor. E fapt complinit că comitele suprem Beöthy în urmarea celor întâmplate în comitat, aleși fiind 9 independenți și numai 4 liberali, și-a pus postul în mână și la dispozițiunea lui Széll, se

*) Avis la un canal făcut de Tisza Pista, prin care s'a cauzat bieților Români din acest tinut daune oribile.

așteaptă cu încordare rezultatul. Se vorbește că contele Teleki înrudit cu Tisza și-a depune mandatul dela Lăpuș, ca să fie ales Tisza, adică tot în Ardeal o să aibă scăpare, precum a avut-o când a fost trântit la Debreșin, însă ori-ce să se fie, una e de sigur, că domnia Tiszaistă în Bihor este și va rămâne înfrântă. Mamelucii lui, după legea Tiszaistă ex-lex, după baterea în retragere cu ocaziunea legii de incompatibilitate după desavurarea prin Széll, față de agrarul Károlyi, urechi au avut și n'au auzit, ochi au avut și n'au văzut, — ear' Dumnezeu nu bate cu bățul — adrobitorul naționalităților este zdrobit.

Dela Criș.

Alegerea din Beiuș.

Referitor la alegerea din Beiuș mai primim următoarele:

Această alegere s'a efectuat cu voturile bieților, și greu amăgiților alegători Români, cu al căror concurs Bartha a ajuns la majoritatea de 1000 de voturi asupra lui Gajari; i-au amăgit prin promisiunile, că pădurile și pășunile munișilor aparținătoare domeniului episcopesc gr-cat. de Oradea-mare, vor fi donate comunelor, monopolul tăbăcului se va șterge, se va concede deci prăsierea liberă a tăbăcului și ferberia rachiuului, multe oficii se vor șterge și în fruntea fiecărui comitat se va pune numai un căpitan etc. Acestea fraze de mult imblățite în alte părți, aici însă introduse ca raritate, așa efect au avut asupra acestui popor român părăsit și sărac, asuprit și despoiat, încât la auzul acestor promisiuni nu era putere pămentească, să-l poată clarifica și convinge despre contrariul.

Durere, acest popor nu are încredere în conducătorii lui naturali, în preotul și învățătorul lui, căci acestia cu puțină, foarte puțină excepțiune; s'unt mai slabi de ânger, decât el. Din cauza aceasta unii preoți din cerc au și păt-o cu poporul, bătând și fugărind în comunele lor, pentru-că au avut îndrăzneală de a-l capacita pentru votarea în partea guvernului.

Acești domni, acești oameni, cari ar trebui să fie lumina poporului, și în cea mai adâncă întunecime, ei desprețuesc total devia pasivității, ori doară nici idee nu au despre ea, căci altcum nu se poate explica purtarea lor deositoare și rușinoasă.

Era trist, era scandalos, cum se vedea înaintând dela gara din Beiuș poporul din jurul Vascăului în frunte cu preoții, în cete, după comune aranjați, de-alungul stradei sfântului Ioan. Preoții din când în când își oprea ceata și ridicându-și palăria în aer, strigau poporului să-l urmeze „Șjen Gojăric” „să trăiască Gajari”; ear' Jidanul comunal asupra fiecărei cete veghea cu violența vulpei, ca să nu se depărteze vre-un votant din ceata sfântului părinte. Aceste cete ca la vre-o 3-400 sute de alegători printre strigăte și urlete au ajuns până în curtea episcopescă, unde cu sfîșii părinți au tot au fost încluiți ca o turmă de vite până la timpul votării, ce a durat până în noaptea următoare.

Era, trist, era dureros și de compătimit, văzând în aceste cete preoți români bătrâni, cu barbă lungă și căruntă, ear' alții mai tineri parte cu barbă lungă și scâlțiată, parte rași ca peștele, cum înaintau minăți de Jidanul comunei ca vitele la pășune și te cuprinde o groază de atată simplitate și atată desconsiderare a sublimiei pozițiuni preoțești.

Unele din aceste cete, după votare simțindu-se amăgite, s'au depărtat cătră casă între înjurături, frângându-și stindardele.

Dintre aceste cete unii învățători și câțiva meseriași români din Beiuș au fost înrolați de aranjieri, de conducători, ear' unii învățători plecând în partida contrară, acolo au fost bătuiți strâșnic.

Inteligența română din Beiuș în genere s'a reținut dela votare, respectând prin aceasta conștient pasivității. Cei 4 advocați români s'au espus încercărilor și s'a retras total: tot respectul! Al cincilea Făssie Todor pe care cu plăcere l'am uită dintre noi, pe cum știm e erede la Goldiș episcopul, în cercul Ceica a fost reales.

Durere însă, că dintre profesorii gimnasiului român de aici încă se află, cari se fac instrumentul orb curentului valurilor; s'unt și aceia demni de tot respectul, te surprinde însă, ce poate fi cauza de se supun așa servil intereselor unei cauze străine, și nu

numai anterior au outreerat comunele vecine, dar' și în ziua alegerii cu atâta interes s'au ostenit înzădar, de trebuia să-i compătăimești.

Literatură-Cultură-Artă. *)

(Considerații generale).

VI.

(*) În liniamente generale și fără să luăm în seamă anii din urmă, „Societatea pentru fond de teatru” preșintă aproape aceleași mari lacune, aceleași mecanici administrativi ca și „Societățiunea”. Altfel nici nu se poate, când ea se găsește sub presiunea apăsătoare a unor vederi scolastice generale în viața noastră culturală.

Se remarcă însă și deosebiri mari între activitatea celor două societăți. Deosebirea aceasta le atîngem, ca să nu fim bănuși a proteja sentimente de injustețe. Înainte de toate, actualul comitat al „Societății pentru fond de teatru” se înfățișează cu mai multe personalități culturale distinse. În jurul valorosului domn Iosif Vulcan, se află oameni de seamă ca domni George Dima, Virgil Onișu, Vasile Goldiș. Pe lângă asta, societatea a luat în anii din urmă un tempo de propășire accelerat și îmbucurător. Mai departe, ea nu este ținută să dezulte activitatea culturală generală a „Asociațiunii”, fiindu-i terimul mult mai special: teatrul, ear' scopul de până acum foarte concret: adunarea unui fond de teatru. Activitatea zeloasă pe care conducătorii de astăzi în societăți o desfășură, poate să răscumpere anii de inerție completă dela 1890-95. Ear' isteșimea de conducere a comitetului n'ar trebui să treacă ignorată de cei din fruntea „Asociațiunii”.

Cu toate acestea, nici spiritul dominant în conducerea „Societății pentru fond de teatru” nu-i liber de un puternic scolasticism. În fond, procedurile ei s'unt tot atât de mecanice, tot atât de formaliste ca și ale „Asociațiunii”: administrație și ear' administrație, colectare de taxe, buget, procese verbale, petreceri, banchet, bal și câte-o reprezentație teatrală mai mult ca petos decât ca înfășe, plus vre-o disertație — mai mult s'au mai puțin accesibilă auditorului, dar' destul de generală ca să nu fie specialistă și, destul de improvizată ca să nu lase de dorit.

E adevărat, că scopul de până-acum al societății este un scop material: fondul de teatru. Însă greșesc foarte mult în conta spiritului statutor, aceia cari cred că se pot scuti la umbra literelor din statute, afirmând că țința de acum a societății poate fi numai fondul. Atunci, dacă numai aceasta ar fi fost intențiunea fondatorilor, nu mai era nevoie de-o societate în regulă; ajungea și un birou de colectare, vre-o loterie ceva... Numai să fie noroc!

În realitate, intențiunea fondatorilor a fost alta: aceea de a ajunge la fond prin o activitate culturală, care să înalțe starea păturilor sociale românești, superioare și țărănești.

O muncă culturală și socială sistematică și stăruitoare într'un tărîm mai limitat, dar' cu o energie mai riguroasă totmai fiindcă tărîmul este mai mic. În acest scop, fondatorii au și lăsat la discreția adunărilor generale dreptul de a discuta asupra mijloacelor în favoarea societății. Aceste mijloace puteau fi și trebuiau să fie în prima linie intelectuale: Conferințe cât de multe, popularizarea ideii prin studii serioase, exploatarea științifică a sufletului românesc, a comorilor literare și intelectuale proprii, cari zac în popor și cari s'unt indispensabile pentru a putea crea un adevărat teatru național. Cu un cuvînt o grupare concentrică de mijloace culturale pentru a promova și interesele societății și interesele noastre culturale de obște.

De ce nu s'a procedat astfel?

De ce și astăzi se procedează prea puțin în spiritul acesta generos? Pentru aceleași stări scolastice cari le-am caracterizat în articolele noastre de mai nainte: pentru-că fondul material și administrația s'unt preferite ideilor și acțiunilor de idei.

În preajma adunării dela Simleu, comitetul „Societății” a vestit planul

uirea unei mari reforme („i-se zice și »epocală», dar' cuvîntul ni-se pare cam ironic). Reforma este, că se va stabili convocarea unei adunări ce va — hotărî asupra înființării teatrului român. Teatru român în viață, nu edificiu mort; teatru de diletanți-ambulanți.

Nu știu cum, cum nu, dar' ideea aceasta ni-se pare că nu prea ar fi avînd mult titlu la o »reformă mare». Ni-se pare — și li-se pare multor — că ea nu poate însemna în cazul cel mai bun decât un fel de oficializare a diletantismului nostru teatral, care dacă își are părțile lui bune, își are nu mai puțin desavantajele serioase în ce privește o educație de artă națională cu temelii sănătoase.

Nu zicem, că societățile de diletanți ce s'ar fonda, n'ar avea drept la roadele marelui fond de teatru. S'unt și societățile de diletanți un mijloc pentru cultivarea poporului nostru, pătri de jos și pătri de sus, în domeniul artei teatrale. Dar' numai un mijloc și nu mai mijloc! Ear' pe lângă acest mijloc s'unt de adăos atâtea. În prima linie, o bibliotecă teatrală într'un spirit cu totul altul decât aceea de astăzi; o bibliotecă făcută după principii de critică literară și în vederea trebuințelor noastre culturale, cari să fie studiate înainte de a se încerca să fie satisfăcute. Pe urmă, cultivarea claselor noastre culte prin reprezentații de artă, (ear' nu tot de diletanți), prin subvenționarea studiilor mai înalte a talentelor noastre artistice, cari pot garanta o civilizare necesară a gustului nostru de artă. Și mai presus de toate, o activitate larg intelectuală (conferințe, misiuni de studii, cercetări științifice, teatru mai rar, dar' mai bun în popor etc.) în schimbul activității de șablon: întreprinderi oficiale ale comitetului, aprobări repentine ale adunărilor generale și nimic mai mult. Fie liniștită adunarea generală, că se ougetă comitetul; fie liniștit comitetul, că nu se mai ougetă adunarea generală... Cam asta ar fi povestea, o poveste al cărei fir l'a tors anul trecut chiar unul din membrii (de altfel foarte distins) ai comitetului.

Vorba e, că în loc de adunări generale anuale, cari se decidă »reforme mari» în procese verbale, mai bine acțiuni cât de dese ale societății, cari să realizeze reforme fie și mai mici, dar' în realitate. Mai ântău actorii, pe urmă costumele; mai ântău talentele, pe urmă trupele; mai ântău gustul de artă, pe urmă o artă care să poată fi gustată; mai ântău activitatea însăși, pe urmă norme și sisteme, dacă tocmai ne arde de ele; mai ântău studii adânci asupra chestiunilor de teatru român, asupra mediului nostru social și asupra trebuințelor lui de artă — pe urmă propunerile și decisiunile »epocale».

Scurt zis, ideile înaintea tipicurilor. Aceasta a o normă veche pentru toată lumea de astăzi. Dar' n'ar strica să devină nouă (și realizată) în loc să rămână veche (și uitată), pentru elementele cari poartă de prezent frâiele »Asociațiunii» și ale »Societății pentru fond de teatru».

Revistă esternă.

Serbia.

Alaltăieri s'a întrunit scupscina. Tot în ziua aceasta și-a ținut senatul, ântăia oară în Serbie, prima sa ședință. Președintele Karincovici a cetit uoasul regal, prin care s'unt numiți 30 senatori pe viață. Cei 18 senatori aleși și-au înaintat mandatele, cari vor fi date spre verificare la curtea de casație.

Războiul din Africa-de-sud.

Proclamarea stării de asediu în colonia Capului are ca urmare alăturarea în număr tot mai mare a Olandezilor cătră Buri. Și în Londra a făcut aceasta proclamare o impresie adâncă. Cercurile mai serioase scoț la iveală împrejurarea, care denotă stare critică, că după doi ani de luptă întreagă Africa-de-sud e lipsită de libertatea constituțională, în loc să fie scăpată de jugul Burilor, cum se zicea la începutul războiului. Chiar și imperialista »Daily Mail» declară pasul acesta al lui Kitchener ominos.

Planul Englezilor de-a încunjuura pe Botha cu trupe numeroase n'a sucoes. Din contră, o telegramă din isvor portughez spune, că Englezii au suferit la Komatipoort o nouă înfrângere, fiind siliți să se retragă pe teritor portughez.

Comandantul bur Lotter, căzut prisioner la Englezi, a fost înșușcat. Ultimele vorbe i-au fost »Joș Anglia». Ieri a fost înșușcat și comandantul bur Schömann.

Știri mărunte.

Anglia a declarat, că nu ridică pretențiuni asupra portului Koreit din golful persic, dar' nu va permite, ca să fie cedat altui stat. După o altă știre din Teheran, Anglia ar fi notificat, că ia sub scutul seu acest port.

Plenipotențiații chinezi au predat în 14 n. consului spaniol Gorgan, doyenul corpului diplomatic, un bon desre 450 milioane taș, suma de despăgubire cerută de puteri.

În Sevilla a isbucnit o mare grevă. În oraș domnește panică.

Americani au suferit o nouă înfrângere în Filipine.

În statul Congo a isbucnit o răscoală.

Cronica zilei.

Sibiu, 16 Oct. n. 1901

AVIS. Fiind începutul curatului al IV-lea, rugăm pe on. nostri abonenti de curat să se grăbească a-și renova cu mai curînd abonamentul, pentru a nu împiedica espedarea regulată a ziarului.

Pentru »Activitatea» în nr. seu ultim orăștiana »Activitate» ne-a aruncat în față acusa, că noi am fi — kossuthiști adică, a învinuit pe corespondentul bihorean al »Tribunei», și ar fi corțesit la Ceica pentru candidatul kossuthist. Și de spirit ca de regulă »Activitatea» anticepează, că nu s'ar mira, dacă noi i-am rămâne datori cu răspunsul această însinuare. Nu-i vorbă, nici n'ar merita să stăm la discuție cu astfel de oameni, cari merg până acolo în neobiectivitatea lor, încât ne fac... Kossuthiști; dar' la insistența corespondentului nostru, declarăm, că acest comunicat al »Activității» este o calumnie ordinară. Ținîrul orădan, care a trimis »Activității» acel comunicat a fost tra la răspundere din partea corespondentului nostru și a promis, că va desmîți acea însinuare în proximal număr al organului său Dr. Muntean. Va fi și la loc. Altfel mai s'unt și alie căi pentru informatori de specia aceasta.

Hymen. D-șoara Elsa Stumpf și dl Alexandru Radu, fidanțați.

Preoți în parlament. În parlamentul alcătuit acum vor ocupa loc 6 preoți, protestanți, toți aleși cu program kossuthist. De altfel kossuthiști în cea mai mare parte s'unt protestanți.

La fondul de 20 bani înteneiat de »Reuniunea sodalilor români din Sibiu» pentru acuirea unei case u hală de vânzare pe seama meseriașilor români din Sibiu, au contribuit următorii: D-șoara Vilma Otto și Frieda Šekinek, dela ambele câte 1 cor.; A. Schneider 95 bani, I. Ballman 90 bani; B. Schuster 20 bani; A-B. 50 bani; P. I. Imberuș 40 bani; Gustav A. Schvartz 30 bani; Teodor Man 1 cor.; Pavel Ardelean 50 bani; P. Balas 1 cor 50 bani; Ioan Negru 20 bani; Iosif Mjorici, ec. 80 bani; A. Weis, 20 bani; Aurel Popovici 1 cor.; Paraschiva Andreiu 20 bani; Andreiu Toma 40 bani.

O nouă reuniune. Conducătorilor de inimă din Alba-Iulia le-a succedat grupezele clase de mijloc a societății române de acolo, într-o reuniune. Alaltăieri s'a ținut adunarea constituentă. Oficiali aleși pe trei ani au fost: preș. Dr. Alexandru Fodor; v. preș. Florian Rusan; secr.: Ioan Pampu; bibliot. Iulius Ropca; casar: I. Roman; controlor: I. Anghel; conducător de cor: Murgău și N. Duga. Pe lângă acestia s'ale și un comitet de 12 membrii. Reuniunea numără până acum deja 80 de membrii ordinari, între cari apră laudă fie zis, întreaga inteligență din loc.

Miserie. Cetim în foile maghiare, că deputațiunea din comunele Túr și Cergăul mare au rugat pe comitele suprem Zeyk, să le esopereze scutirea dării pe anul acesta și un ajutor, fiind în mare miserie. — Așteptăm informații pozitive și detaliate dela competenți.

Ajutor. Binecredincioșii frați români din comuna Ciurila în frunte cu on. Ioan Tamaș, preot local, Iosif Ilea, Elie Greș și Alexandru Maroș, proprietari în Ciurila, au binevoit a colecta pentru nefericiții incendiați din Silvașul-unguresc suma de 82 coroane, care sumă s'a distribuit incendiatorilor. Dumzeu să le răsplătească această nărnimăoasă faptă și să abia mulțimi tatori. Emil I. Marcu, preot român.

Monument lui Augustini. Dl Vasile Goldis, secretar consist în Arad a inițiat o colecție pentru ridicarea unui monument la mormântul redactorului ziarist și fost coleg al nostru, **Gustav Augustini**. Cine din generația actuală nu a cunoscut sau auzit de **Slovaacul nostru**, de Augustini, care pînă de ideea luptelor naționale și avînd iubire mare pentru poporul nostru, a lucrat alături cu noi, muncitorii conștienți, ani de zile cu jertfă și abnegațiune, ca să ne putem apropia de idealul luptelor noastre? El merită o vecinică aducere aminte din partea noastră și de aceea cu plăcere și însuflețire ne alăturăm la mișcarea pornită de domnul Goldis, ajutându-l în îndeplinirea laudabilei sale intenții. Redacția noastră primește oferte benevole de bani în acest scop, pe cari le vom trimite la destinația lor.

Instrucțiune în cântare. D-ra Elena Cunțan, absolventă a Academiei reg. de muzică din Berlin, cum s'a anunțat în ziarul nostru, a deschis o școală pentru instrucția în cântare, (Sibiul, strada Poplău 28). Atragem atenția publicului nostru asupra acestei școli.

Amintim totodată, că d-ra Cunțan, cum s'întîm informați, va da nu peste mult un concert.

Din ofier preot. Locotenentului de tunari **Friedrich Entlicher**, nu l'au mai plăcut ademenirile vieții militare. Înainte cu câteva săptămîni a abzis de rangul de ofier și ca novă în intrat în mănăstirea cisterțienilor din **Heilenkreuz**. Cine știe ce l'a determinat să-și facă loc printre sihastrii. — Mai știi, poate și pe el doi ochi albaștri.

Pentru un refuz. Ziarul **Corriere de la Sera** din Milano, publică o depeșă din Belgrad, în care se spune, că regele Alexandru, primind comunicarea dela agentul diplomatic rus, cum că **Țarina** refuză să primească pe regina **Draga**, a plîns de mânie.

Regina Draga a făcut agentului diplomatic o scenă, strigînd:

— Asta e o nouă infamie a **Nataliei**. — Se fac sforțări pentru ca să fiu alungată dela postul meu, însă eu voi rămîne aici, cu toate calamitățile joshice îndreptate contra mea.

Peste Marea-Mediterană. **Vautz** a plecat din Toulon cu balonul său, însoțit de trei prieteni spre a traversa Mediterana și a se coborî în Algeria.

Acest balon este urmărit pe mare de un crucișor și un Yacht.

Balonul a fost văzut în largul mării de un vapor, care a observat semnele celor din balon, că totul merge bine.

Nebun fanatic. În comuna **Velze** din Tirol s'a întîmplat un caz înfrîntor. Un privatier **Ioan Bettini**, în nebulia fanatismului religios s'a răstîgnit pe sine însuși. Dimineața a fost aflat aproape mort. Din mîni și picioare îi curgea sîngele gîroaie. **Bettini** și-a făcut o cruce din două scînduri, cu mîna dreaptă și-a bătut în pămînt prin picioare niște ciuculungi, apoi prin palma stîngă. Acum zace într-un spital și e umitoare rezignația cu care suferă durerile colosale.

O fată de Tarabostos. Roman de pe timpul **Dacilor**, de **Tit Chitil** Tom. I. Gherla, tipografia diecesană, apărut zilele acestea. Prețul 1 cor. 50 bani. Se poate procura la tipografia diecesană în Gherla (Szamosújvár), a cărei proprietate este romanul. Totodată se anunță apariția tomului al doilea, ce va urma peste patru săptămîni.

Esarîndatorii împăratului Wilhelm. Împăratul **Wilhelm** are mari moșii private, cari sînt esarîndate. În total are 238 de esarîndatori, cari ar fi trebuit să plătească 15.832 de mări arîndă. Fiind însă anul slab, împăratul le-a lertat jumătate suma. Ușor e unui împărat!

Șarlatanii din Buffalo. Niște

creștini. Vînd haine și bumbi amestînd lumea, că au fost purtate de negrul **Jim Parker**, în momentul cînd a prins pe asasinul **Ozolgosz**. Și naivii oameni nu-și dau seama, că bietul negru nu a putut fi îmbrăcat cu un magazin întreg de haine și bumbi, căte aduc șarlatanii în circulație. Atît de creduli și naivi în secolul al XX-lea! În timpul cît se lasă oamenii seduși, șarlatanii fac parale și își rid în pumnii.

Iubileul lui Virchow. Din privilegiul aniversării a 80-a dda nașterea născutului savant german **Virchow**, s'a jînt sîrbări mari în Berlin. Cu ocazia aceasta a fost decorat neobositul medic din partea împăratului **Wilhelm** cu marea ord **Pentru știință**, ear' din partea lui **Victor Emanuel** cu o medalie cu fotografia regelui. La sîrbările jubulare au fost reprezentate aproape toate statele Europei.

Pentru rege și dinastie. La banchetul, ce s'a dat la încheierea manevrelor regale dela Rîmnicul-sărat, Regele **Carol** a închinat un păhar pentru corpul al treilea de armată, roșind toatului ce-l dăm la alt loc al ziarului.

Al doilea păhar l'a ridicat **M. Sa** în onoarea județului și orașului **Rîmnic**.

Tot atunci prim ministrul **Sturdza** a roșit un toast pentru Rege și dinastie, zicînd între altele:

»Prezența **Maiestății Voastre** în mijlocul armatei e pentru dînsa o nouă însuflețire de a-și îndeplini datoria pentru patrie și Rege — căci sub conducerea **Maiestății Voastre** a reînviat vitejia neamului românesc».

Nou advocat român. Dl Dr. **Victor Onisor** a făcut zilele acestea în Budapesta cenzura de advocat, cu succes strălucit.

Statistica dietei. După **Budapest** publicăm și noi statistica deputaților dietali din Ungaria dela fusiunea din 1875 pînă anul acesta inclusive:

In 1875:	In 1887:
Gubernamentali 333	Gubernamentali 259
Conservativi 22	Opos, moder. 46
Independenți 37	Independenți 81
Naționalisti 24	Naționalisti 87
	Afară de partid 9
	Antisemiți 11

In 1878:	In 1892:
Gubernamentali 242	Gubernamentali 236
Opos. uniți 75	Partid naț. maghiar 66
Independenți 72	Independenți 102
Afară de partid 16	Afară de partid 9
Naționalisti 8	

In 1881:	In 1896:
Gubernamentali 235	Gubernamentali 287
Opos. moder. 58	Kossuthisti 51
Independenți 89	Partid naț. maghiar 31
Naționalisti 17	Partid popular 20
Afară de partid 14	Ugron 10
	Afară de partid 13

In 1884:	In 1901:
Gubernamentali 227	Gubernamentali 263
Opos moder. 59	Partid Kossuth 75
Independenți 76	poporal 20
Naționalisti 17	Ugron 11
Afară de partid 17	Afară de partid 13
Antisemiți 17	Naționalisti 5
	Democrați 1

Din statistica aceasta e evidentă evoluția spiritului astăzi dominant în dietă. În 1875 deputații naționalisti erau 24, apoi au scăzut mereu. Anul acesta sînt 5. În două cicluri dieta a avut și deputați antisemiți. Unde mai sînt aceștia?...

Testamentul lui Mac Kinley. Zilele acestea s'a desfacut testamentul lui **Mac Kinley**, care dovedește pe deplin gingașia și alipirea ce a avut față de familie. Testamentul zice:

Toată averea și venitele cari le voi avea la moartea mea, le las iubitei mele soții **Ida S. Mac Kinley**. Toată averea mobilă și imobilă se îngreunează în modul următor: mamei mele să-și dea toată viața un apanaj de o mie de funți; după moartea ei suma aceasta trece la sora mea **Elena Mac Kinley**. Dacă venitele proprietății mele nu vor ajunge ca să asigure iubitei mele soții un viitor sigur și tihnă, atunci să se vîndă o parte a averii, ca să fie posibil. Avera rămasă după nevasta-mea o las fraților mei, în părți egale. Nisuița principală a mea este, ca să asigur iubitei mele soții și mamei o viață fără griji, tihnă și comodă.

Testamentul e datat din 27 Oct. 1897. Rămăsu lui **Mac Kinley** se prețuește la 6 milioane de coroane.

Jidanii în școlile din Rusia. În școlile din Rusia se reduce tot mai mult primirea Jidanilor în școli. În urma refuzurilor, Jidanii din **Varsovia** au decis să-și înființeze pe propria cheltuială un gimnaziu, pentru băieții respinși în gimnaziile de stat. Antîi au făcut încercări în străinătate, în primul loc în Franța, dar au fost respinși categoric. Să vină în Ungaria, căci Ungurii se bucură de ei și de înfrîngerea lor. Sînt prieteni. Halal de o așa prietenie!

Telegraf fără sîrmă peste Sahara. Membrii primului congres internațional al navigațiunii maritime de comerț, au făcut nu demult excursie pe Marea-Mediterană. Cu această ocazie căpitanul francez **Gail** a făcut mai multe înșirări, de chestia

Saharei și ca atare a ridicat problema, că oare nu ar fi posibil să lege Parisul cu coloniile franceze din Africa-nordică, prin telegraful fără sîrmă. Ideea natural pare acum foarte bizară și întîmplătoare, dar dacă s'ar putea realiza ar dovedi un mare progres științific și totodată progres practic pe teren comercial și industrial.

Știri mîrșante. Pe linia Zagreb-Fiume s'a sinușis profesorul din Zagreb **Tankovics**.

Un veterinar și un ofier de infanterie din Kolomea (galiția) au duetat alaltăieri. Ofierul e rănit mortal.

Fetița unui pădurar din Praga s'a jucat zilele acestea cu un revolver, care slobozindu-se a intrat drept în inima frăiorului ce se juca lîngă ea. A murit momentan.

O conferință preoțească-învățătorească.

Multe neînțelegeri, ce sînt între preoți și învățători, au scîrbit pe mulți. Cei-ce sînt chemați a lumina poporul perd timpul cu certe și piri unul contra celuilalt. Din cauza aceasta s'au dat mai multe circulare cu povești frumoase din partea arhierilor și a consistoarelor, toate aceste însă cu puțin efect practic. Acum Ven. consistor arădă a aflat altă modalitate, prin care să se stîrpească aceste rane de pe corpul națiunii, cari împedecă progresul cultural. Anume înțelegerea conferențelor compuse din preoți și învățători, unde apoi prin înțelegere frățească să ajungă la pace și bună înțelegere.

Consistorul nostru gr-or. arădă a ordonat înțelegerea astorfel de conferențe în protopopiate. În ppresb. Peșteșului s'a jînt în 23 Septemvrie a. c. La convocare preoți și învățători au alergat din depărtări cu scop de a afla, cari sînt cauzele neînțelegerilor, și mijloacele de cură, ceea-ce doriau în special învățătorii.

Rev. domn **Teodor Filip**, preot, arătînd importanța acestor conferențe și îndemnînd pe preoți și învățători la o activitate potențiată, declară ședința de deschisă.

La punctul antîi **»Aflarea modalităților, prin cari s'ar pute împrietenii poporul cu școlara**», vorbește mai antîi preotul **Ioan Cîmpean**, care susține, că la poporul nostru s'a înouibat străinismul, care-l depărtează de școală și se deprinde la fapte coartare bisericești și școlare.

Apoi ia cuvîntul **Petru Cipou**, înv. în Luncioara, care prin cuvinte bine picepute arată, că cauza înstrăinării poporului de școală este indiferențismul, și ori-cît prin sinoade și conferențe se vorbește despre școală și pîrtinirea ei, rămîn între păreții salelor de discuție, ear' în praxă foarte puțin. Pentru-ca poporul să aibă atragere spre școală, recomandă preoților a trăi în pace și bună înțelegere între sine și cu poporul, a împlini conștiențios oficiul lor, îndemnînd și poporul cu sfaturi bune pîrin tești, arătîndu-i importanța școlare sale naționale cu limba de propunere română. Devenind amici și pîrtinitori școlare, inimici ei și ai bisericești vor dispărea. Tot la acest obiect au vorbit **Stefan Tulvan**, **Petru Pop**, **Const. Mănușca** ș. a.

La punctul despre **»Magazinele de bucate**» ca fonduri pentru înmulțirea venitelor pe seamă școlare asemenea s'a discutat cu viu interes, recomandându-se stăruință pentru înființarea lor. În privința desvolțării moralității la popor dl **I. Onciu** zice, că preotul să fie model în faptele sale, arătînd nu numai cu cuvînt, ci cu exemple, că e om moral în-cunjurînd ori-ce fapte, cari nu convin cu caracterul preoțesc. Punctul cel mai important a fost: **»Cari sînt cauzele ne-înțelegerilor dintre preoți și învățători și aflarea modalităților, prin cari să se stîrpească aceste rane de pe corpul națiunii**».

Peste acest punct unii domni voiau să treacă la ordinea zilei. Acesta e cel mai important din toate, aicea zace buba stagnării. Și tocmai acesta trebuia mai bine desfășurat. În această cauză vorbește vrednicul preot **Petru Pop** din Asoleu, căruia se vede că îi zace la inimă cauza comună, sibiind patimele celor îngâmfați. În **Stefan Tulvan**, ca membru al comisiunei alese pentru studiarea cauzei, cere a se cercetă din cari provin aceste neînțelegeri, ca astfel să cunoaștem boala și apoi să vină leacul. Unii din capul locului nu voiau a da loc cetirii, majoritatea însă cere cetirea. **Ioan Boțoc** cetește unele din cauzele din cari provin aceste neînțelegeri.

Se recomandă, ca noi între noi frățește să ne coregem, ca să nu vadă poporul neînțelegeri cari produc partide pria ce se disugustă de toate trebile biscol. Aceia, cari pînă acum au scandalizat publicul cu astfel de certe, de acum înainte ferească-se ca de foc de ele.

Mulți învățători din cauza proceselor avute cu preoți au trecut la stat, nevoind a trăi tot cu ceartă.

Multe școli au trecut la stat pentru neînțelegeri și agitațiuni.

Împacîndu-se cu ideile au ajuns cu toții la concluziunea salutară a lucră cu toți din toate puterile la răspîndirea păcii și bunei înțelegeri. Presedintul încheie ședința, mulțumind pentru ajutorul dat. **Petru Cipou**, învățător, mulțumește dlui protopop pentru înțeleapta conducere rugînd pe Dumnezeu

să dea, ca cele auzite despre ale păcii și bunei înțelegeri să prindă rădăcini.

După ședință ne-am întrunit la un prînz comun, împodobit cu multe toast. **Binevoitorul.**

MAI NOU.

Politica lui Roosevelt.

Noul president al Statelor-Unite din America, **Roosevelt** își va marca direcția activității sale politice prin următoarele trei puncte, cari vor fi cuprinse în mesajul ce-l va adresa congresului:

1. Dispoziții legale contra trusurilor.
2. Restrîngerea imigrării.
3. Sporirea considerabilă a flotei.

Invitare de abonament

la

"TRIBUNA".

Cu 1 Octomvrie 1901 v. încep
noue abonamente lunare, ouar-
tale, semestrale și anuale.

Domnii abonenți sînt rugați
a grăbi cu reînnoirea abonamen-
telor lor, pentru regulata expe-
diție a foil.

Abonamentele se fac prin
mandate postale și anumit pentru
un timp, care începe cu prima și
se termină cu ultima lună, după
stilul vechiu.

Abonamentul anual costă . . .	28 cor. — bani.
Abonamentul semestral . . .	14 cor. — bani.
Abonamentul trimestral . . .	7 cor. — bani.
Abonamentul lunar costă . . .	2 cor. 40 bani.

Este în interesul dlor abo-
nenți, ca adresele să fie însemnate
oât se poate de corect și legibil.
Domnii abonenți vechi sînt ru-
gați a lipi pe mandatul postal
adresa tipărită dela fîșile, în
care li-s'a trimis „Tribuna“ pînă
acum.

Administrațiunea.

Bibliografie.

„Cartea de aur“.

Anunțăm cu plăcere, că primul vo-
lum din opul dlui **T. V. Păcășian**, in-
titulat „**Cartea de aur**“, e pus deja sub
tipar și va apăre în curînd, în tipogra-
fia noastră.

Atrag din vreme atențiunea pu-
blicului român asupra acestei lucrări, în
care vor fi expuse, în mod amănunțit,
toate evenimentele politice-naționale, prin
cari am trecut, noi Românii din patria
aceasta, cu începere din vremile cele
mai îndepărtate pînă la procesul **Memorandului**, — dîndu-ni-se astfel o icoană
fidelă despre toate faptele noastre
din trecut, sevirite pe terenul politico-
național. — În scopul, ca din faptele tre-
cutului să ne însușim pentru conduite
viitoare și să ne croim linia de conduită
politică pentru viitor.

Modul de scriere al dlui **Păcășian**
ne îndreptățește a spera, că lucrarea d-sale
va corăpunde așteptărilor. Astfel credem,
că nu va lipsi nici sprîgulin oamenilor
de bine, pentru-ca importanța carte,
— care va da opt volume, — să poată fi
dată cît mai curînd, întreagă, celor-ce
necesitate arzătoare au de ea: actuali-
lor și viitorilor educatori ai poporului
nostru.

După-cum se știe, „**Cartea de
aur**“ va conține, în ordine crono-
logică:

1. Descrierea tuturor întrunirilor, adunărilor și conferențelor noastre politice-naționale din trecut, împreună cu rezoluțiunile votate din partea lor și cu vorbirile mai remarcabile, rostite cu aceste ocaziuni.
2. Toate memorandele, petițiunile și reprezentațiunile, adresate din partea națiunii române și din partea reprezentanților ei Monarhului și guvernelor de pe vremuri.
3. Toate vorbirile autentice ale deputaților noștri naționali, rostite în dieta țării, atît din Ungaria, cît și din Ardeal, împreună cu vorbirile prelaților noștri, rostite în casa magnaților, și cu vorbi-

rile senatorilor români, jîtute în sena-
tul imperial dela Viena.

4. Descrierea tuturor evenimentelor, cari deși nu se refer la viața noastră publică, au putut să aibă totuși influență directă sau indirectă asupra determinării atitudinii noastre politice din trecut, și au putut să contribuie la precizarea liniei noastre de conduită politică.

Vorbirile deputaților români, rostite în dietă, sînt traduse din textul original, publicat în analele dietale, pe baza notelor stenografice.

În volumul prim, pus sub tipar, e tratată epoca premergătoare redeșteptării noastre naționale, apoi anii redeșteptării (1848—49) și epoca absolutismului, inclusive anul 1859.

Imediat după tipărirea volumului prim vine pus sub tipar volumul al II-lea.

Abonamente se mai primesc la aceste două volume, cu prețul de 20 cor. amîndouă, și cei-ce doresc să le aibă să se adreseze autorului în Sibiu și prin câte o cartă postală.

E de dorit, ca această carte de mare importanță și de nespăsu necesitate pentru toți fruntașii și luptătorii noștri naționali, să nu lipsească de pe masa nici unuia dintre inteligenții poporului nostru.

Dictionar mitologic. Dl can. din Blaj **Gavril Pop** a scos în tipografia seminarului archidieceșan primul fascicul din **»Dictionar mitologic**, conținător de diferite numiri de persoane și lucruri din vechia mitologie greacă și latină. Fasciculul acesta se estinde pe 80 pagini format 8° și ajunge pînă la litera **D**. (Deucalion). Scopul acestui dictionar mitologic, cum spune însuși autorul, este a umple o lacună în literatura română lipsită pînă acum de un astfel de op. Prețul unui fascicul e de 40 bani (20 or), și se află de vînzare la autorul, în Blaj.

Vorbe înțelepte. Maxime și reflecțiuni din literatura universală, culese de **Aurel C. Popovici**, București. Editura institutului de arte grafice și editură **»Minerva**. 1900.

Este o bogată colecție de maxime, adunate cu multă sîrguință și pricepere de vrednicul nostru compatriot **Aurel C. Popovici**. Cartea are format 8-av mic, portativ și 316 pag. cuprînzînd la 1300 de maxime și sentențe, tot atâtea perle prețioase ale cugetării celor mai renumiți scriitori și bărbați de valoare ai tuturor popoarelor. Prețul este 1 leu 50 bani.

„Tiganiada“ sau „Alexandria ai țigănească“, o preafrumoasă povestire în 12 cîntări și vre-o 5000 de stichuri, scrisă acum o sută de ani, de preaiusitul **Ioan Budai Deleanu**, ear' acum din nou scoasă și pe înțeles întocmit de **V. O.** — Editura librăriei **Clucru** în Brașov. Prețul 45 or.

„Originea cuvîntului Valah“, de **Dr. Dimitrie Magdu**, Sibiu, „Tipografia“, soc pe acțiuni, 1901.

Prețul unui exemplar 50 bani. Se poate procura dela librăria **W. Krafft** în Sibiu.

Sosiți în Sibiu.

La 15 Octomvrie n. 1901.

Hotel **»Imperatul Romanilor«**: **Hoffmann**, ing. din Budapesta; **Goglia**, lt. col. din Cluj; **Meyer**, subl. Eisenr din Brașov, **Kempfer** din Timișoara, **Meisel**, **Fuchs**, **Steinberger** din Viena, comercianți.

Hotel **»Neurhrer«**: **Dr. Ronay**, adv. Bistrița; **Förster**, subl., **Gesell** și **fioele** din Budapesta; **Boicescu** din Rîmnic.

Hotel **»Maltzer«**: **Florstedt** din Arpașul-de-jos; **Berko**, com. Făgăraș; **Petri**, **Popp** din Hatna.

Hotel **»Habermann«**: **Takoss**, monteur din Pojua; **Iöern**, com. din Lipsca; **Kün** din Făgăraș.

Pentru redacție și editură responsabil: **Elie Alimănescu-Băncilă**.

Proprietar: Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: **Iosif Marschall**.

BIUROUL ADVOCATILOR ASOCIATI.

C. Rădulescu,

fost procuror și judecător de tribunal și **Nicolae Andrei Popovici**, doctor în drept, fost magistrat, se angajează a pleda înaintea tuturor instanțelor judecătorești din România, procese de orice natură, escu-tări de hotărîri și creanțe.

București,

[324] 5—48 Strada Smărdan, 53.

Banca de asigurare „TRANSILVANIA“

→* întemeiată la anul 1868 *←

in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

asupra vieții omului

in toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvarea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială:

cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului: **72,420.299 coroane.** Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coroane.**

302 6—80

Dela întemeiere s'au solvit:

Pentru despăgubiri de incendii 3,003.550 cor. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 cor.

Oferte și orice informații se pot primi dela:

Direcțiune in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5, etagiul I, curtea I, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturi principale:

in Arad, Brașov, Cașovia, Cluj, Seghedin, Șoproon, Szabadka și Timișoara.

Din editura „Tipografiei“, societate pe acțiuni in Sibiu. Biblioteca populară a „Tribunei“.

1. Pădureanca. Novela de Ioan Slavici. 12 culese tip. broș., elegant. Un exemplar 60 bani.
2. Fata Stolerului de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 10 bani.
3. Ce n'a fost și nu va fi. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 bani.
4. Pipăruș Pătru. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 16 bani.
5. Păcălă și Tândălu. Anecdote de Silvestru Moldovan. Prefață un exemplar 6 bani.
6. Jucării și jocuri de copii. De P. Ispirescu, culegător-tipograf. Un exemplar 80 bani.
7. Tein legănat. Poveste de Gr. Sima al lui Ion. Un exemplar 16 bani.
8. Colăcișul. Obiceiurile țeranilor români la nuntă, de Benedict Viciu. Un exemplar 16 bani.
9. Fieca a nouă mame. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 28 bani.
10. Povestea lui Ighat. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 6 bani.
11. Sfântul Nicolae. De Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 16 bani.
12. Îndrăgii. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 16 bani.
13. Răstălmăc. Legendă populară din ghera Năstodului. De George Coșbuc. Un exemplar 12 bani.
14. Bunica de Bofana Născovă, tradusă din limba boemă de prof. Dr. Urban Iarnik. Un exemplar cu 80 bani.
15. Vlad și Catrina. Poveste de Gr. Sima al lui Ion. Un exemplar 10 bani.
16. Din bătrân. Ghiciri, întrebări și răspunsuri, fragmente de limbă, adunate de Gr. Sima al lui Ion. Un exemplar 16 bani.
17. Pe pământul Turcului de George Coșbuc. Un exemplar 16 bani.
18. Ochiulăuș. În trei părți. Poveste franceză de Eleonora Tănăsescu, după A. Gervais. Un exemplar 16 bani.
19. Căpșotă. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 16 bani.
20. Un pețitor îndrăgii. Novela de Björnsterne Björnson. (1866). Un exemplar 8 bani.
21. Prietenul meu Văntură-Teară. Din novelele californiene ale lui Bret Harte. Un exemplar 16 bani.
22. Neapăratea. Din povestile lui Andersen. Un exemplar 8 bani.
23. Fata Craiului din cetini. De George Coșbuc. Un exemplar 8 bani.

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și peste tot vnzătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Se află de vnzare in librăria W. Krafft in Sibiu.

Descrierea Ardealului.

Cine vnză să cunoască frumoasa țară a **Ardealului**, și cu deosebire **Munții Apusenți**, patria lui Horia și Ianou, să citească scrierile lui Silvestru Moldovan anume:

Teara-Noastră,

descrierea părților sudice ale Transilvaniei și Valea Mureșului, apoi

Zarandul și Munții-Apuseni,

Cu 9 ilustrații și o ghidă.

Descrierile sunt făcute în fel de călătorie, cu datele și porturile Românilor și cu multe legende despre dealuri, cetăți, izvoare ș. a.

Fiecare carte costă 1 fl. (și 5 ur. porto), în România 3 lei.

Toate ziarele noastre au apărut în cuvinte elogioase, aceste descrieri, unicele ce le avem despre Transilvania în limba română.

„Liga română“, scrie între altele:

„Până astăzi n'a existat în limba română o descriere a acestor regiuni atât de interesante din mai multe puncte de vedere. Dl. Silvestru Moldovan a răspuns deci prin această publicație unei trebuințe ce intrădădese se simțea la noi. Sperăm, că publicul cetitor va face acestei scrieri primăria amabilă pe care o merită.“

Comandă se pot face la

Librăria W. Krafft.

Praf de dinți „Conservativ“, Apa de gură „Aseptin“

sunt de ani de zile cele mai căutate și mai iubite mijloace pentru curățirea gurii și a dinților și se pot procura de ori-și-cine având un preț foarte neînsemnat.

Depozitul:

PARFUMERIA MELTZER,

strada Cisnădiei (palatul comandei de corp)

GUSTAV MELTZER,

fabrică de săpun și lumini, str. Gușteritei
in Sibiu. 145 8—16

Franzbranntwein-ul

BRÁZAY

cel mai răspândit și mai neeseptionabil mijloc de cură în casă.

Se espedează dela fabrica lui

Coloman Brázay,

Budapesta, IV., Museum-körut nr. 23.

Mijloc pentru curățirea dinților. Spălându-și omul cel puțin de 3-ori pe zi gura — dacă se poate și 5—6-ori — cu apă stătută, în care se pune pe jumătate Franzbranntwein de-al lui Brázay, se țin gura și dinții curați și aceștia sunt feriți de stricare. 228 11—52

Feriți-vă de imitațiuni.

Fiți cu atențiune la marca de apărare.

Se capătă în ori-ce apotecă și în celelalte prăvălii.

Lupta pentru drept

de **Dr. Rudolf de Jhering**

traducere

de **Teodor V. Păcățian.**

Prețul 2 coroane.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

== **fioare Român,**

== **luptător pentru**

== **dreptul național.**

Se află de vnzare la:

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu

Luptele Românilor.

Articoli istorico-politici

de

Doctor Romanus.

Broșură de 120 pag. cuprinzând 16 excelente articole asupra mersului istoric al luptelor noastre politice. O lectură foarte de actualitate

Preț redus la 60 bani.

Se află de vnzare la:

Librăria W. Krafft.

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andrei bar. de Șaguna

și

Alexandru Sterca Șolui.

— **Portrete frumoase.** —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat, pe hârtie fină de carton; sunt foarte potrivite tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 40 bani.

„Tipografia“,

soc. pe acțiuni, Sibiu.

Chestiunea

Română

in Roma.

Conferența

domnului

Roberto Fava.

Prețul numai 40 bani.

Se află de vnzare la:

Librăria W. Krafft.

P. T. public

să-i servească spre binevoitoare știință, că **prima curătorie fină vieneză** s'a mutat începând cu 1 Octombrie a. e. din **Strada Urezului nr. 11** în

Piața-mică nr. 26,

unde se curăță ori-ce fel de albituri în modul cel mai perfect și mai frumos pe lângă o însemnată reducere de prețuri. Lucrările primite dela hotele și pe postă se efectuesc foarte grabnic, lucrând institutul cu cea mai probată mașină de lustruit.

328 3—3

Conducătorul întreprinderii.

Ilustrații românești

Cărți postale

cu

ilustrații românești

„...toate 'n toi
Frumoase cât eu nici nu pot
Mai frumoase să-mi socot —
Cu mintea mea“

in

peste 20 variante,

care de care

mai fermecătoare

Se află cu prețul de **10 bani per bucată**

la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni in Sibiu, str. Poplăcei nr. 15.

La cumpărări mai mari se dă rabat potrivit.

Tipuri admirabile.

Legea veterinară

atât de mult folositoare tuturor economilor și tuturor primăriile comunale — a eșit de sub tipar în a doua ediție îndreptată și îmbogățită. »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului« a îngrijit ca atât limba cât și forma cărții acesteia să fie cât se poate de potrivită, pentru-ca poporul să poată pe deplin înțelege sfaturile și îndrumările ce 'i-se dau cu privire la: pasapoarte, tîrguri de vite, boale lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Cartea se numește:

Învățătorul Munteanu

împartășește economilor sei cele mai de lipsă cunoștințe

despre

LEGEA VETERINARĂ

(Lecuirea vitelor)

BOALELE LIPICIOASE (CONTAGIOASE)

stând cu dinții la sfat în serile lungi de iarnă.

De

Tormay Béla.

Ediția II. revizuită — 152 pagini mari.

Cartea costă 80 bani (cu porto postal 90 bani) și se poate cumpăra dela

Reuniunea română de agricultură
din comitatul Sibiului.

Din editura „Tipografiei“, soc. pe acții in Sibiu.

Arghir și Elena, o istorie frumoasă în versuri	cor. — 30
Art. de lege XXI. și XXIII. ex. 1886. Despre instrucțiuni și despre procedura disciplinară	— 50
Art. de lege XXII. ex. 1886. Despre comune	— 80
Aluajiu Gavrilă, Societăți de cumpătare, îndreptar pentru înființarea lor după modelul »Societății de cumpătare«	1—
Brote Eugen, Ținerea vitelor	— 24
Trifoilul	— 30
Costan T., Aur, novela	— 40
Duică G. P., Savitri, povestire indică din Mahabarata	— 32
Elers Georg, Homo sum, roman tradus de Muger	100
Îndreptar practic în economia rurală de mai mulți preoți	160
Leonat și Dorofata, vorbire de glume în versuri	— 20
Nordau Max, Naționalitatea, studiu	— 40
Reprivere din Paradoxe sociologice	— 40
Ordonanțele ministeriale pentru introducerea legii comunale (Art. XXII. din 1886)	— 10
Russu-Șirianu I., Moara din vale, 8 novele	140
Simtion T., Păcate Domnești, novela orig.	— 60
Simu R., Monografia comunei Orlat	— 50
- Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și peste tot vnzătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Se află de vnzare in librăria W. Krafft in Sibiu.